

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

UKMERGĖS JONO BASANAVIČIAUS GIMNAZIJOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2017 m. vasario 20–24 d.

Vizito tikslas – mokyklų veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Olivija Saranienė

Išorės vertintojos: Jolita Abraškevičienė, Alma Finagėjevienė, Vida Lesauskienė, Jurgita Ablėnė.

Išorės vertintojos stebėjo 94 Ukmergės Jono Basanavičiaus gimnazijos (toliau – gimnazijos) ugdomųjų veiklų – 86 pamokas, šešis neformaliojo švietimo užsiėmimus ir dvi klasių valandėles. Išorinio vertinimo metu gilintasi į mokinių, mokytojų veiklą pamokose, gimnazijos vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą, jie stebėti natūralioje aplinkoje. Vizito metu išorės vertintojai kalbėjosi su mokyklos darbuotojais, savivaldos institucijų atstovais, mokiniais, mokinių tėvais. Buvo analizuojami kai kurie gimnazijos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai, NMVA, ŠVIS ir Ukmergės r. savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus pateikta informacija.

I. MOKYKLOS KONTEKSTAS

Ukmergės Jono Basanavičiaus gimnazija – bendrojo ugdymo įstaiga, įgyvendinanti antros dalies pagrindinio ugdymo ir vidurinio (taip pat ir suaugusiųjų) programas. Gimnazijos savininkas – Ukmergės r. savivaldybė.

Gimnazijos veiklos kokybės išorinio vertinimo metu mokėsi 371 mokinys, buvo 15 klasių komplektų. Pastaraisiais metais nuosekliai mažėjo socialiai remtinų ir nemokamai maitinamų mokinių skaičius. Galima teigti, kad socialinis-ekonominis mokyklos kontekstas gana palankus, daugumos mokinių mokymosi motyvacija pakankama, todėl neatsitiktinai akademiniai ir neakademiniai mokinių ugdymo(si) pasiekimai yra geri.

Gimnazijos geografinė padėtis skatina nuolatinę konkurenciją – gretimame pastate įsikūrusi Ukmergės Antano Smetonos gimnazija. Išorės vertintojų pastebėjimu, ši aplinkybė teigiamai veikia mokyklos tobulėjimo siekius, vadybinio ir pedagoginio personalo kvalifikacijos tobulinimą, dėmesį klientui ir prasmingą partnerystę su pagrindinėmis mokyklomis. Visa tai duoda gerų rezultatų, didina mokyklos patrauklumą – 2016 m. rugsėjo 1 d. į šios gimnazijos pirmąsias klases atėjo daugiau mokinių.

Išorės vertintojų komanda sėkminga Ukmergės Jono Basanavičiaus gimnazijos veiklos prielaida laiko aukštą mokytojų kompetenciją (dauguma jų – metodininkai) bei išskirtinį gimnazijos direktoriaus V. Gendvilio dėmesį visoms įstaigos veiklos sritims – nuo kultūros formavimo, ugdymo proceso organizavimo iki ugdymo(si) aplinkų kūrimo bei nuolatinių ryšių su socialiniais partneriais ir rėmėjais palaikymo.

Atsižvelgdama į išorinio mokyklos veiklos kokybės vertinimo išvadas, mokykla turėtų susitelkti ties pamokos, kaip pagrindinės ugdomosios veiklos veiksmingumo, didinimu, tam tikrų aspektų tobulinimu, didelį dėmesį pirmiausia skiriant į pamatuojamą rezultatą orientuoto, tinkamo lygio pamokos uždavinio formulavimui ir mokinių pažangą bei pasiekimus užtikrinančiam jo įgyvendinimui. Išorės vertintojų komanda yra įsitikinusi, kad visus rekomenduojamus patobulinimus mokykla gali įgyvendinti veiksmingiau panaudodama savo vidaus išteklius.

II. MOKYKLOS STIPRIEJI IR TOBULINTINI VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji gimnazijos veiklos aspektai

1. Asmenybės tapsmas (1.1.1. – 3 lygis). Vertybinių nuostatų ir kompetencijų ugdymo tikslai numatyti strateginiuose gimnazijos dokumentuose. Iš pokalbio su Mokinių taryba paaiškėjo, kad mokiniai pasitiki savimi ir jaučiasi pilnaverčiais gimnazijos bendruomenės nariais, yra kūrybiški ir drąsūs. Apie savo asmenybės tobulėjimą mokiniai dažniausiai sprendžia iš ugdymosi rezultatų. Išanalizavus klasių auklėtojų veiklos planus, nustatyta, kad klasių valandėlių temose numatytas mokymosi atsakomybės ir žmogiškųjų vertybių ugdymas. Pokalbiuose mokiniai teigė, kad jie žino, kurie dalykai, veiklos jiems sekasi geriausiai, ir geba nusakyti savo lūkesčius. Tai pastebima ir iš 2016 metais NMVA pateiktų įšivertinimo duomenų – teiginys „*Mūsų mokykla žinoma kaip sėkminga – pasiekimai įvairiuose konkursuose, olimpiadose yra žinomi mieste, šalyje*“ patenka tarp aukščiausiai mokinių vertinamų teiginių. Daugumoje (60,5 proc.) stebėtų pamokų vertintojai fiksavo labai gerą ar gerą bendrųjų kompetencijų ugdymąsi, mokiniai pasitikėjo savo jėgomis, jautė atsakomybę už savo mokymąsi.

2. Akademiniai ir neakademiniai mokinių ugdymo(si) pasiekimai (1.2.2. – 3 lygis). Gimnazijos mokiniai pasiekia aukštų tiek akademinį, tiek neakademinį pasiekimų, ir tai yra stiprusis mokyklos veiklos aspektas: kasmet keliolika gimnazistų tampa rajoninių olimpiadų ir konkursų nugalėtojais ir prizininkais; Lietuvos mokinių jaunųjų filologų konkurse 2015 m. laimėta III, 2016 m. – II vieta, meninio skaitymo regioniniame konkurse – II vieta, respublikiniame konkurse „Lietuvos gamtininkas“ – I vieta; 2014–2015 m. m. Ukmergės rajono mokinių sporto žaidynėse miesto mokyklų tarpe užėmė II-ąją vietą (įvairios komandos dalyvavo 15-oje varžybose), kuriose iškovojo septynias I vietas, atstovavo Ukmergės rajonui zoninėse bei finalinėse varžybose); 2015–2016 m. m. Ukmergės rajono mokinių sporto žaidynėse miesto gimnazijų tarpe užėmė I vietą (dalyvavo 16-oje varžybose, kuriose laimėjo dešimt I vietų).

3. Pagalba mokiniui (2.1.3. – 3 lygis). Pokalbio metu mokiniai teigė, kad žino, kur gali kreiptis kilus psichologinėms ar socialinėms problemoms. Šių problemų sprendimui pasitelkiami ne tik mokyklos pagalbos mokiniui specialistai, bet ir administracija. Mokyklos pagalbos specialistų komanda, Vaiko gerovės komisija, vadovai spręsdami mokinių problemas dirba sutelktai, reaguoja laiku, bendradarbiauja su specializuotomis tarnybomis: Ukmergės pedagogine psichologine tarnyba, Ukmergės rajono policijos komisariatu, Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centru. Mokinių ugdymosi sunkumai sprendžiami organizuojant matematikos, lietuvių ir anglų kalbų konsultacijas. Pokalbiuose su išorės vertintojais dalyvavę mokiniai ir tėvai teigė, kad mokykloje saugu, joje nesilanko pašaliniai asmenys, beveik nepasitaiko patyčių atvejų, mokinių tarpusavio santykiai geri. Išorės vertintojai daro išvadą, kad rūpinimosi mokiniiais priemonių dėmė ir mokyklos pagalbos specialistų atsakomybė padeda užtikrinti gerą fizinį ir emocinį mokinių saugumą.

4. Ugdymo turinio prasmingumas ir ryšys su gyvenimu (2.2.1. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis). Daugelyje stebėtų pamokų mokymasis įprasminamas atskleidžiant ugdymojo turinio ir gyvenimo ryšį, organizuojant prasmingą veiklą, parenkant įdomias užduotis. 20 pamokų (23,8 proc.) vertintojai mokymo ir gyvenimo ryšį išskyrė kaip stiprųjį pamokos aspektą: pamokose akcentuotas įgytų žinių praktinis pritaikymas, teorijos ir praktikos ryšys; mokymas sietas su artimiausia mokinių aplinka, remtasi jų gyvenimiška patirtimi, aktualizuotas siejant su gyvenimo planavimu, artėjančiu pasiekimų patikrinimu. Pokalbio su vertintojomis metu mokiniai teigė: „*Tai mokykla, kuri paruošia gyvenimui*“. Vertintojos konstatuoja, kad mokyklos filosofiją „Mokomės ne mokyklai, o gyvenimui“ atspindintis mokymo ir gyvenimo ryšys yra stiprusis mokyklos veiklos kokybės aspektas. Siejant pamokos turinį su gyvenimu, stiprinama mokinių vidinė motyvacija, gerinama mokytojo ir mokinio dialogo kokybė, įprasminamas mokymasis.

5. Mokinių mokymasis pamokoje (2.3.1. – 3 lygis). Labai geras ir geras mokinių mokymasis užfiksuotas 62,8 proc. stebėtų pamokų. Dauguma mokinių stebėtose pamokose buvo motyvuoti: jautė atsakomybę už savo mokymosi rezultatus; gebėjo išsikelti mokymosi tikslus,

pasirinkti priemones, būdus; argumentuotai diskutavo, reflektavo; siejo išmokus dalykus ir asmenines patirtis su naujais dalykais, mokėsi konstruktyviai, gebėjo padėti vienas kitam, diskutuoti, išklausti kitus. Pokalbio metu mokiniai išsakė savo lūkesčius, pateikė argumentus, kodėl mokosi, ko siekia. Mokiniai teigė, kad gali ir geba paprašyti pagalbos, žino savo galimybes. Vertintojos konstatuoja, kad daugumos mokinių mokymasis turi savivaldumo, konstruktyvumo ir socialumo bruožų. Mokinių mokymasis, motyvacija, noras siekti užsibrėžtų tikslų kuria palankų mokymuisi mikroklimatą, daro įtaką geriems mokinių pasiekimams.

6. Ugdymas mokyklos gyvenimu (2.3.2. – 4 lygis). Pokalbiuose su ugdymo įstaigos bendruomene išaiškėjo, kad mokinių tarpusavio, mokytojų ir mokinių santykiai grindžiami pagarba, pasitikėjimu ir tolerancija. Vizito metu stebėtose pamokose geri mokytojų ir mokinių tarpusavio santykiai atliko svarbų vaidmenį ugdant mokinių socialinius ir emocinius gebėjimus, formuojant mokinių požiūrį į mokymąsi ir gyvenimą mokykloje bei priklausymą jai. Aktyviai savanorystės principu veikianti mokinių savivalda – Mokinių parlamentas – bendradarbiauja su gimnazijos vadovais ir mokytojais, padeda įgyvendinti gimnazijos misiją – ugdymo paslaugas teikti „*patrauklioje ir mokymuisi pritaikytoje edukacinėje erdvėje*“. Mokiniai inicijavo poilsio zonų įrengimą, taip atsirado sėdmaišiai, suoliukai, stalo teniso stalas koridoriuje, dviračių stovai ir suolai lauke. Gimnazijoje sėkmingai vykdomas socialinis ir emocinis ugdymas teigiamai veikia mokinių gyvenimo kokybę, formuoja požiūrį į gyvenimą ir mokymąsi.

7. Gimnazijos erdvių estetiškumas (3.1.2. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis). Pamokos vyksta suremontuotuose, jaukiuose, estetiškuose, tvarkinguose kabinetuose, gražiai sutvarkytose koridorių, poilsio zonų, mokyklos išorės erdvės. Mokyklos bendruomenė kuria vientisą gimnazijos estetinį vaizdą: rūpinasi, kad stendai, užrašai ant sienų, mokinių darbai būtų skoningai apipavidalinti. Bendruomenė didžiuojasi savo gimnazijos istorija ir tuo dalijasi: informaciją, vaizdinę medžiagą, metų įvykius nuosekliai pristato antro aukšto koridoriuose visiems gerai matomoje vietoje. Prie mokytojų kambario įrengtose vitrinose eksponuojami mokinių, gimnazijos laimėjimai, apdovanojimai. Beveik visuose kabinetuose yra nauji suolai (kai kuriuose atnaujinti tik stalviršiai). Aplinkos estetiškumas prisideda prie mokinių skonio ugdymo, todėl pagirtina, kad gimnazijos bendruomenė vertina gimnazistų kuriamus darbus ir juos demonstruoja įvairiose mokyklos erdvėse (klasėse, koridoriuose, valgykloje), darbuotojų puoselėjami augalai suteikia aplinkoms jaukumo. Vertintojos daro išvadą, kad gimnazijos aplinkos yra estetiškos, skatinančios mokymąsi, kūrybą, bendravimą ir darną.

8. Ugdymo(si) aplinkų bendrakūra (3.1.3. – 4 lygis). Vienas iš gimnazijos uždavinių – kurti jaukią, saugią, mokymosi aplinką, modernizuojant ugdymo procesą – puikiai įgyvendinamas. Vadovaujamosi susitarimų, pasiūlymų, bendradarbiavimo, bendrakūros principais. Pokalbiuose su vertintojomis mokyklos vadovai, mokytojai ir mokiniai teigė, kad gimnazijoje erdves nuolat puošia gimnazistų darbai (renგიamos kilnojamosios parodos, mokinių sukurti darbai eksponuojami įvairiose erdvėse), išklausiama ir paisoma mokinių nuomonės dėl gimnazijos erdvių tobulinimo ir puoselėjimo. Vertinimo savaitę gimnazijoje atidaryta gimnazisčių fotografijų paroda, demonstruoti dailės olimpiados dalyvių darbai. Mokinių iniciatyva gimnazijoje atsirado sėdmaišiai, poilsio zonos, dviračių stovai, gimnazistų tėvai inicijavo ir padėjo įrengti gėlyną. Šioje gimnazijoje mokiniai jaučiasi svarbūs kurdami aplinkas: projekto „Mokytis kartu – smagu“ iniciatyvių mokytojų grupė sudarė pasiūlymų sąrašą, kaip, panaudojant mokinių brandos egzaminų darbus, puošti gimnazijos erdves. Aplinkų bendrakūra gimnazijoje – stiprusis veiklos aspektas, leidžiantis suvokti mokiniams save kaip svarbią, kuriančią asmenybę, gebančią įgyvendinti sumanymus ir prisiimti atsakomybę už bendruomenės kultūros kūrimą.

9. Lyderystė (4.1.2. – 3 lygis). Išorės vertintojų pokalbyje su Metodinės, Gimnazijos tarybų, Mokinių parlamento, VGK nariais paaiškėjo, kad lyderiai yra mokyklos vadovai (ypač direktorius), kurie drąsina, skatina, pagiria, konsultuoja, pasitiki mokytojais, metodinių grupių ir rajono metodinių būrelių pirmininkai ir atskiri aktyvūs mokytojai, kurių mokiniai pasiekia aukštų akademinį ir neakademinį rezultatų. Lyderiais įvardijami ir tie mokytojai, kurie vadovauja projektams, įgyvendina ugdymo turinio naujoves, veda seminarus, dalijasi savo patirtimi mokykloje ir už jos ribų. Mokykloje skatinama lyderystė, gimnazija dalyvavo projekte „Lyderių laikas 2“, kūrė

Ukmergės rajono savivaldybės lyderystės modelį. Pokalbiuose pasidžiaugta, kad direktoriaus pavaduotoja ugdymui savo asmeninių iniciatyvų pavyzdžiu padeda ugdyti lyderius, skatina mokytojus vesti atviras pamokas, dalintis gerąja patirtimi. Lyderių veikla telkia mokyklos bendruomenę pokyčiams, inovacijoms ugdymo srityje.

10. Mokyklos tinklaveika (4.2.3. – 4 lygis). Mokykla, inicijuodama, vykdydama projektus, atskleidžia, kad yra atvira pasauliui, šalies bei miesto problemoms. Gimnazija glaudžiai bendradarbiauja ir įgyvendina bendrus projektus su visomis Ukmergės miesto ir rajono švietimo įstaigomis. Mokykloje organizuojami metodiniai renginiai Ukmergės r. ugdymo įstaigų pedagogams, aktyviai bendradarbiaujama ir su socialiniais partneriais. Pastebėtina, kad gimnazija palaiko išskirtinai prasmingus ryšius su buvusiais absolventais – jie yra mielai laukiami mokykloje, skelbiamos jų sėkmės istorijos, stebima karjera. Savo ruožtu buvę mokiniai remia savo buvusią mokyklą, palaiko jos iniciatyvas, steigia premijas mokytojams ir pirmąsias stipendijas geriausiems mokiniams. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais padeda užtikrinti sklandesnį ateinančiųjų mokinių ugdymo proceso vykdymą, lengvesnę adaptaciją ir palankesnę mikroklimatą klasėse. Pokalbiai parodė, kad įvairūs mokyklos ryšiai teikia abipusę naudą. Partnerystės yra planuojamos, siekiama jų perspektyvumo. Kryptinga tinklaveika padeda mokyklai kompleksiskai siekti užsibrėžtų tikslų ir yra vienas stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

Tobulintini gimnazijos veiklos aspektai

1. Mokinių pažangos pamokoje matavimas (1.2.1. – 2 lygis). Pokalbyje mokytojai teigė, kad metodinėse grupėse yra susitarę, kaip stebėti individualią mokinių pažangą pamokoje, tačiau tik nedidelyje dalyje (12,8 proc.) stebėtų ugdomųjų veiklų mokytojai vertinimo metu surinktą informaciją panaudojo kiekvieno mokinio pasiekimų ir pažangos aptarimui. Daugumoje stebėtų pamokų formuluodami pamokos uždavinį mokytojai neskyrė dėmesio jo įgyvendinimo pamatavimui, nenurodė vertinimo ir (ar) įsivertinimo kriterijų, nesuteikė galimybės patiems mokiniams stebėti savo mokymąsi, prisiimti atsakomybę už pamokos uždavinio įgyvendinimą. Stebėtų pamokų duomenų koreliacija atskleidžia stiprų vertinimo ugdant ir kiekvieno mokinio pažangos ir pasiekimų bei vadovavimo kiekvieno mokinio ugdymuisi ir kiekvieno mokinio pažangos ir pasiekimų ryšį (koreliacijos indeksas – 0,69), todėl tikslinga diskutuoti, kuriuos vadovavimo kiekvieno mokinio ugdymuisi ir vertinimo ugdant aspektus vertėtų stiprinti, kad gerėtų kiekvieno mokinio pasiekimai ir pažanga pamokoje.

2. Mokymosi uždavinio formulavimas ir įgyvendinimas (2.2.1. – 2 lygis). Aiškus, pamatuojamas mokinių veiklos ir mokymosi rezultatas suformuluotas 17(21,0 proc.) pamokų. 79,0 proc. stebėtų pamokų mokymo(si) proceso planavimas buvo sutelktas tik į veiklų numatymą: „<...> gebės atlikti pateiktas užduotis“, „<...> stiprins sveikatą“, „<...> gebės dalyvauti pokalbyje“, „<...> įtvirtins žinias apie medžiagų sudėtį, mokės atskirti vienas medžiagas nuo kitų“, „<...> susipažins su šokio elementais“. Pastebėti tik pavieniai atvejai (4,7 proc.), kada mokytojai panaudojo mokinių įtraukimo į ugdymo proceso planavimą (mokymosi uždavinio formulavimą) galimybes. Trečdalyje stebėtų veiklų (35,6 proc.) vertintojai pamokos uždavinio formulavimą įvardijo kaip tobulintiną aspektą, pabrėždami, kad nepamatuojami, nepakankamai konkretūs pamokos uždaviniai mažina mokinių galimybę mokytis prasmingai, suprasti ir įsivertinti savo darbo kokybę. Vertintojai daro išvadą, kad įtraukus mokinius į ugdymo proceso planavimą, aiškiai įvardinus, su mokiniiais aptarus vertinimo kriterijus gerėtų mokymosi proceso ir pasiekimų kokybė. Uždavinių įgyvendinimo aptarimas pamokos pabaigoje sudarytų sąlygas įvertinti mokinių pažangą ir planuoti tolimesnę darbą, aktyvintų mokinius, stiprintų atsakomybę dėl mokymosi rezultatų.

3. Ugdymo(si) turinio integralumas (2.2.2. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 2 lygis). Mokyklos ugdymo plane yra numatytas Ugdymo karjerai, Rengimo šeimai ir lytiškumo, Sveikatos ugdymo, Alkoholio ir tabako bei kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencinės programos integravimas į atskirų dalykų pamokas, klasės valandėles, pateiktas Žmogaus saugos programos temų integravimas į technologijų, gamtos ir socialinių mokslų, kūno kultūros pamokas. Tačiau mokytojų parengtuose ilgalaikiuose planuose nėra suplanuotos integruotos pamokos, nenumatyti atskirų dalykų ryšiai, bendros problemos, temos. Metodinės

tarybos nariai, administracija pripažįsta, kad integruotų pamokų vedimo tvarka neaptarta, neplanuojama, dažnai tokias pamokas veda mokytojai savanoriai. Vertintojos daro išvadą, kad ugdymo(si) integralumas pamokoje yra neišskirtinis ir tobulintinas. Taikant integruotą ugdymą(si) sukuriama prielaidos operatyviai pristatyti naują, sparčiai besikeičiančią informaciją, ugdyti kritinį ir kūrybinį mąstymą, formuoti holistinį požiūrį į pasaulį. Remiantis minėtomis išvalgomis, mokykloje būtų tikslinga susitarti dėl ugdymo integravimo, apgalvoti integruotų užduočių skyrimą, tų pačių užduočių pritaikymą skirtinguose ugdymo kontekstuose.

4. Vertinimo kriterijų aiškumas (2.4.1. – 2 lygis) kaip tobulintinas veiklos aspektas nurodytas 46,8 proc. stebėtų pamokų. Teigtina, kad mokinių vertinimas daugumoje pamokų nesietas su kriterijais, dėl to nepakankamai veiksmingas, dažnai vertinta mokinių veikla, pastangos ir jausena, retokai – asmeniniai pasiekimai. Vertinimas ugdymui glaudžiai siejasi su mokymosi uždavinio formulavimo problematika: jei pamokoje būtų formuluojamas konkretus, į pamatuojamą rezultatą orientuotas mokymosi uždavinys, tai mokymosi sėkmės matavimas bei mokinių individualios pažangos įvertinimas apibendrinant pamokos veiklas taptų tikslesnis bei prasmingesnis. Aiškūs, su mokiniams aptarti užduoties vertinimo kriterijai leistų mokiniams tinkamai analizuoti ir vertinti savo pažangą, o mokytojams leistų teikti prasmingą, mokymąsi skatinantį grįžtamąjį ryšį, stiprėtų mokinių savivoka ir motyvacija siekti geresnių mokymosi rezultatų.

5. Mokinių įsivertinimo prasmingumas (2.4.2. – 2 lygis). Pastebėta, kad mokytojai įsivertinimą ne visada siejo su mokinio asmeninės pažangos matavimu pamokoje, neretai tik paklausdavo mokinių, kaip sekėsi, ir patys apibendrindavo pamoką. Įgytų žinių pasitikrinimas ir įsivertinimas, vienas kito vertinimas retai analizuotas, gauti duomenys menkai panaudoti skiriant namų darbus. Pokalbyje su išorės vertintojomis kai kurie mokiniai teigė, kad įsivertinimas pamokoje yra „*netikslingas laiko švaistymas*“. Mokiniams suvokti įsivertinimo prasmę trukdė jų amžiaus ir galimybių neatitinkantys įsivertinimo būdai, pvz., „*nusipiešti šypsenėlę*“, nepateikti, neaptarti įsivertinimo kriterijai, į pamatuojamą rezultatą neorientuotas pamokos uždavinys. Teigtina, kad įsivertinimas pamokoje daugiau orientuotas į mokymosi turinio, veiklos, savijautos, o ne mokinių pasiekimų ar pažangos pamatavimą. Asmeninė mokinių pažanga gerėtų, jei ugdymo(si) procese mokiniai nuolat tinkamai taikytų įvairius įsivertinimo metodus, kurie padėtų mokiniams labiau suvokti mokymosi svarbą, sėkmių ir nesėkmių priežastis ir atskleistų, kaip siekti pažangos tinkamiausiu būdu.